

تصمیم و حرکت انسان در رسیدن به کمال انسانی مقدم بر توفیق الهی است

مدیر مؤسسه راسخون با تأکید بر این که تنها راه نیل به کمال انسانی، وجود تصمیم و تلاش است، گفت: در این مسیر، توفیق الهی پس از تلاش و کوشش انسان موضوعیت می‌یابد.

مدیر مؤسسه راسخون با تأکید بر این که تنها راه نیل به کمال انسانی، وجود تصمیم و تلاش است، گفت: در این مسیر، توفیق الهی پس از تلاش و کوشش انسان موضوعیت می‌یابد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیداحمد سجادی، مدیر مؤسسه راسخون و مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) ضمن تأکید بر ضرورت بازتعریف کمال انسان، اظهار کرد: کمالات انسان مشتمل بر کمالات مادی و ظاهری و نیز کمالات معنوی است. به تعبیری، برخی از کمالات حاصل امور مادی است و برخی دیگر حاصل امور معنوی است. به عنوان مثال، مال خوب در دست انسان خوب باعث رشد می‌شود و از طرفی، نماز شب که امری باطنی است هم می‌تواند موجبات رشد را ایجاد کند.

وی ادامه داد: کمالاتی که برای انسان‌ها فراهم می‌شود، علاوه بر این که تحصیل شدنش از راه مادیت و از راه معنویت است، خود آن هم می‌تواند مادی باشد و هم می‌تواند معنوی باشد. به عنوان مثال، مال پاک که یک امر مادی است، خودش می‌تواند موجبات رشد انسان را در سیر قرب الی‌الله فراهم کند و نباید به آن به صرف یک مسئله مادی نگاه کرد.

کمالات بشری در قرآن / علم انسان؛ کمال اول

وی با بیان این که اکثراً در نگاه به کمال بشری، به بحث معنویت توجه می‌شود و مادیات، اموری منفی و مانع رسیدن به قرب الی‌الله تلقی می‌شود، افزود: اولین چیزی که از بحث کمالات انسان در قرآن آمده، مربوط به بحث علم و آگاهی انسان است، چرا که در قرآن، اولین موهبتی که از خدا به انسان عطا شده است، همان علم و آگاهی است و در سوره بقره آمده «وَعَلَّمَآدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا؛ وَ [خدا] همه [معانی] نام‌ها را به آدم آموخت» (بقره/31). بعد از این که خداوند انسان را آفرید، به همه ملائکه دستور داد که سجده کنند، فرشتگان معترض شدند که ما برای چه باید به انسان سجده کنیم که خداوند علم انسان را به آن‌ها نشان داد.

مدیر مؤسسه راسخون تصریح کرد: حال در این که این علم اسماء چیست، بحث‌های مختلفی صورت گرفته و این‌جا موضوع بحث نیست، ولی هر چه بوده، چیزی بوده که ملائکه آن را نمی‌دانستند و خداوند از آن‌ها اقرار می‌گیرد که «فَقَالَ أَتَيْتُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ، قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ؛ و فرمود اگر راست می‌گویید، از اسامی اینها به من خبر دهید، گفتند منزه‌ی تو ما را جز آنچه [خود] به ما آموخته‌ای هیچ دانشی نیست، تویی دانای حکیم» (بقره/31-32).

تزکیه؛ دومین کمال انسان

وی اظهار کرد: دومین حالت کمال انسان بعد از علم تزکیه است و آن این است که خود انسان باید در این مسیر بیفتد، هرچند که در مسیر علم و دانش هم خود انسان باید در این مسیر قرار بگیرد، ولی تزکیه بیشتر مدخلیت دارد. چنان چه آمده «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى؛ رستگار آن کس که خود را پاک گردانید» (اعلی/14) یا در سوره فاطر آمده است که «وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ؛ و هر کس پاکیزگی جوید، تنها برای خود پاکیزگی می‌جوید و فرجام [کارها] به سوی خداست» (فاطر/18). این آیات نشان می‌دهد که اگر کسی به دنبال کمال است، قابلیت کمال و تکامل معنوی انسان در تزکیه و دوری از گناه و کارهای حرام است و این دومین راه کمال است.

سومین کمال؛ عبادت

وی بیان کرد: سومین راه کمال انسان غیر از این که علم و آگاهی را بالا ببرد، پرداختن به عبادت است که آمده «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ؛ ای مردم پروردگارتان را که شما و کسانی را که پیش از شما بوده‌اند آفریده است، پرستش کنید باشد که به تقوا گرایید» (بقره/21) یا این که آمده «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ؛ و جن و

انس را نیافریدم جز برای آنکه مرا بپرستند» (الذاریات/56). پس اگر علم و آگاهی، تزکیه و عبادت، کمال انسان را فراهم می‌کند و خودش هم کمال انسان است. این سه مقوله، عاملان برتری دادن انسان هستند و فقط در مسیر زندگی نیست که این کمالات به انسان می‌رسد و می‌تواند آن را رشد بدهد و بالا برود، بلکه برخی آن قدر به این کمال می‌رسند که بعد از مرگ خود هم می‌توانند آن را رشد بدهند.

مدیر مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان گفت: روح مؤمن به وسیله خیراتی که در این جهان از خود به واسطه فرزند صالح، عمل صالح، کتاب و علم و آگاهی‌ای که برجای گذاشته می‌تواند، سیر صعودی کمال را در آخرت هم طی کند. هر چند که طی طریق کمال در دیار باقی مقداری سخت‌تر و کندتر است، ولی باز هم راه تعالی گشوده است. پیامبر اکرم(ص) در حد اعلای طی کردن این کمالات هم در دنیا وهم در آخرت بودند و به همین دلیل است که ما ذکر «و تقبل شفاعته و ارفع درجته؛ خدایا شفاعتش را نصیب ما کن و مقامش را بالا ببر» را بیان می‌کنیم. این که می‌گوییم مقامش را بالا ببر هما دعا برای کمال درجه است.

ابزار رسیدن به کمال

وی عنوان کرد: یک ابزار بیشتر برای رسیدن به کمال وجود ندارد و آن تصمیم و تلاش است. یعنی این که انسان در ابتدا تصمیم قاطعانه بر تحصیل کمال بگیرد و بعد از این که خود پی برد که باید به دنبال کمال باشد، به دنبال آن می‌رود. در این مسیر توفیق الهی و غیره مسائلی نیست که باید تعیین‌کننده باشد. همه این‌ها را اگر بشماریم، به دنبال عزم جزم انسان می‌آید. اگر هر انسانی به دنبال این باشد که برای خود کمالی حاصل کند، حتی برتری‌های دنیایی باید تلاش کند.

وی با بیان این که فکر خوب در کنار راه خوب و با همراهان خوب به موفقیت ختم می‌شود، افزود: اگر عزم انسان واقعا قاطعانه باشد، همه موارد را از سر راه خود کنار می‌زند و در قرآن هم به این نکته اشاره شده که چرا انسان‌ها فراموش کرده‌اند که قیامتی هم هست و گمان می‌کنند که مالشان همیشه برایشان می‌ماند و عزمی جزم نمی‌کنند تا به سوی خدا بازگردند.

راه‌های رسیدن به خدا و کمال

حجت‌الاسلام سجادی در پایان تصریح کرد: برخی تصور می‌کنند که راه‌های مختلفی برای رسیدن به خدا وجود دارد، ولی باید به این نکته توجه کرد که راه‌های مختلف رنگ و لعاب‌های مختلف دارد، ولی مقاصد همه واحد نیست. به عنوان مثال، وقتی انسان تشنه باشد و در برابر او غذاهای لذیذ گذاشته شود، هر چند این غذا خوب است، ولی رفع عطش نمی‌کند و هر کدام در جایگاه خود معنا پیدا می‌کنند. عرفان‌های کاذب و ادیانی که به این عرفان‌ها پرداخته‌اند، فطرت انسان را در نظر نگرفته‌اند و تنها راهی که برای عرفان و تکامل است، همانی راهی است که خدا در اسلام برای بشریت آورده است. اگر ادیان دیگر، کتاب‌هایشان بدون تحریف باقی‌مانده بود، مطمئناً آن‌ها هم در زمان خودش می‌توانست انسان را به کمال برساند. با تعدد کتاب‌های انجیل و تورات، تحریف مبرهن است، پس آن‌چه که از طرف خدا آمده و شبهه‌ای در آن مطرح نیست، همین قرآن است.